

Asia Kansainvälinen suoja, Rooman sopimus, äänite

Hakija A ry

Annettu 23.9.1992

Tiivistelmä *Rooman sopimukseen liittyneistä sopimusvaltioista peräisin olevien äänitteiden suoja määräytyi Suomessa Suomen tekijänoikeuslain säännösten mukaisesti. Suomi oli äänitteiden radiolähetysissä tapahtuvan käytön osalta tehnyt varauman, jonka mukaan korvausta ei tarvinnut maksaa äänitteistä, jotka radioyritys oli hankkinut ennen 1.9.1961. Suomi ei ollut rajoittanut sopimuksen soveltamista sopimuksen 20 artiklan 2 kappaleen mahdollistamalla tavalla. Näin ollen sopimusvaltioiden äänitteiden suoja Suomessa määräytyi samalla tavalla kuin kotimaisten äänitteiden suoja.*

SELOSTUS ASIASTA

A ry, jäljempänä A, on pyytänyt 3.1.1992 päivätyllä kirjeellä tekijänoikeusneuvoston lausuntoa esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen, jäljempänä Rooman sopimus, soveltamisesta Suomessa.

Lausuntopyynnön mukaan A ry harjoittaa B:n kaupungissa paikallisradiotoimintaa valtioneuvoston myöntämän toimiluvan mukaisesti. Ohjelmissaan A käyttää muun muassa äänilevymusiikkia, jonka esittämisestä se joutuu eräissä tapauksissa tekijänoikeuslain 47 §:n mukaisesti suorittamaan korvausta levyjen valmistajille sekä niillä esiintyville taiteilijoille. Laista ei kuitenkaan käy täysin selvästi ilmi, missä laajuudessa A ry:llä on velvollisuus suorittaa korvauksia ulkomaisten äänilevyjen käytöstä.

Suomi on vuonna 1983 liittynyt esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen (Rooman sopimus). Sopimuksen 20 artiklan mukaan jäsenvaltioilla ei ole velvollisuutta soveltaa sopimusta äänitteisiin, jotka on tallennettu toisessa jäsenvaltiossa ennen yleissopimuksen voimaantuloa kyseisen valtion osalta. Ruotsin päätöksessä liittyä sopimukseen on nimenomaan ilmoitettu, että Ruotsi antaa muissa sopimusmaissa tehdyille äänitteille saman suojan kuin ruotsalaisille äänitteille. Suomen ratifiointiasiakirjoissa ei ole vastaavaa sitoumusta. A ry:n käsityksen mukaan tämä merkitsee sitä, ettei Suomi sovelta sopimusta ulkomaisiin äänittei-

siin, jotka on tehty jossakin Rooman konventioon kuuluvassa maassa ennen kyseisen maan liittymispäivää. Esimerkiksi Ranskassa ennen vuotta 1987 tallennetut äänitteet eivät siis olisi Suomessa tekijänoikeuslain 47 §:n mukaisesti suojattuja, koska Rooman sopimus on tullut Ranskassa voimaan vasta 3.7.1987, eikä Suomi ole ilmoittanut konvention 20 artiklan edellyttämällä tavalla soveltavansa sopimusta retroaktiivisesti.

Lausuntopyynnössä todetaan, että asiasta ei vallitse täyttä yksimielisyyttä. Tilanteen selvittämiseksi A ry pyytää tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, voivatko sellaiset ulkomaiset äänitteet, jotka on tallennettu jossakin Rooman sopimukseen kuuluvassa maassa ennen kyseisen maan liittymistä sopimukseen, nauttia Suomessa tekijänoikeuslain 47 §:n mukaista suojaa.

A käyttää lähetyksissään myös äänityksiä, jotka on tehty entisessä Saksan demokraattisessa tasavallassa ennen maan liittymistä Saksan liittotasavaltaan. Saksan demokraattinen tasavalta ei koskaan liittynyt Rooman sopimukseen. A on aikanaan hankkinut nämä äänitteet käyttöönsä juuri siksi, ettei niiden käyttämisestä radiolähetyksissä vaadita korvausta. A pyytää tekijänoikeusneuvostoa antamaan lausunnon myös siitä, ovatko Saksan demokraattisessa tasavallassa tallennetut äänitteet nykyisin Suomessa suojattuja tekijänoikeuslain 47 §:n mukaisesti samassa laajuudessa kuin vastaavana aikana Saksan liittotasavallassa tallennetut äänitteet.

Äänitteiden tuottajien ja esittävien taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Gramex ry:n vastine

Äänitteiden tuottajien ja esittävien taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Gramex ry, jäljempänä Gramex, on antanut vastineen. Vastineessaan Gramex katsoo, ettei tekijänoikeusneuvosto ole toimivaltainen käsittelemään esillä olevaa lausuntopyyntöä, koska lausuntopyyntö ei koske Suomen tekijänoikeuslain soveltamista, vaan kansainvälisen yleissopimuksen tulkintaa toisaalta ja Saksan liittotasavallan sisäistä lainsäädäntöä koskevaa tulkintaa toisaalta.

Entisten Saksojen yhdentymissopimusta koskevien oikeusvaikutusten ja oikeudellisten tulkintojen tekeminen ei kuulu Suomen tekijänoikeusneuvostolle. Tekijänoikeuslain 55 §:n mukaan lausunnon antaminen valtiosopimusten tulkinnasta ei myöskään kuulu neuvoston toimivallan piiriin.

Tekijänoikeuslain 55 §:ssä säädetään, että:

"Valtioneuvosto asettaa tekijänoikeusneuvoston, jonka tehtävänä on avustaa opetusministeriötä tekijänoikeutta koskevien asioiden käsitelyssä sekä antaa lausuntoja tämän lain soveltamisesta."

Gramex on toimittanut tekijänoikeusneuvostolle korkeimman oikeuden tuomion 29.4.1992 nro 1498 (S 91/828) esityssopimuksen mukaista korvausvastuuta koskevassa asiassa.

Korkeimman oikeuden tuomio 29.4.1992 nro 1498

Asiassa, jota korkeimman oikeuden tuomio koskee, on kysymys Rooman sopimukseen liittyneissä valtioissa tallennettujen ulkomaisten äänitteiden käytöstä radiolähetyksissä. Korkein oikeus on velvoittanut Jyväskylän Seudun Paikallisradio Oy:n maksamaan Gramexille vaaditut korvaukset radiolähetyksissä 1.1. – 31.12.1986 käytetyistä sellaisista äänitteistä, joihin ääni oli otettu talteen toisessa sopimusvaltiossa ennen kuin Suomessa tuli 21.10.1983 voimaan 26.10.1961 tehty Rooman sopimus.

Perusteluissaan korkein oikeus on todennut, että yleissopimuksen mukaan sopimusvaltion tulee myöntää esittäville taiteilijoille ja äänitteiden valmistajille kansallinen kohtelu sopimuksessa määrätyn edellytyksin. Lisäksi sopimusvaltion on myönnettävä oikeuksien haltijoille sopimuksesta ilmenevät vähimmäisoikeudet.

Korkein oikeus on selostanut sopimuksen 12 artiklan sisällön, jonka mukaan kaupallisessa tarkoituksessa julkaistun äänitteen käyttämisestä välittömästi radiolähetykseen tulee maksaa kertakaikkinen, kohtuullinen korvaus oikeudenhaltijoille.

Korkein oikeus on todennut, että sopimuksen 20 artiklan 2 kohdan mukaan sopimusvaltio ei ole velvollinen soveltamaan yleissopimuksen määräyksiä äänitteisiin, jotka tallennettiin ennen yleissopimuksen voimaantuloa kyseisen valtion osalta.

Edelleen korkein oikeus on todennut, että Suomi on esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyriyten suojaamisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta annetussa asetuksessa (795/83) määrännyt, että sopimus tulee voimaan ottaen huomioon asetuksen 2 §:ssä mainitut varaumat. Suomi on yleissopimuksen 16 artiklan nojalla tehnyt äänitteiden osalta sellaiset varaumat, ettei 12 artiklan määräyksiä sovelleta äänitteisiin, jotka radioyritys on hankkinut ennen 1.9.1961, ja että 12 artiklan määräyksiä sovelletaan ainoastaan radio- ja televisiolähetyksiin. Lisäksi toisessa sopimusvaltiossa ensimmäiseksi tallennettujen äänitteiden suoja on 12 artiklassa määrätyn suojan laajuuden ja voimassaolon osalta rajoitettu vastaamaan suojaa, jonka asianomainen toinen sopimusvaltio myöntää lainsäädännössään Suomessa ensimmäiseksi tallennetuille äänitteille.

Korkein oikeus on todennut, että Suomi on sopimusta voimaansaattaessaan tehnyt sopimukseen 12 artiklan korvaussäännöksen osalta Suomen tekijänoikeuslain 47 ja 72 §:n säännöksiä vastaavat varaumat, mutta ei äänitteiden osalta mainitun vastavuoroisuusvarauman lisäksi muita yleis-

sopimuksen soveltamiseen liittyviä varauksia. Näin ollen Suomen on sovellettava ulkomaisiin äänitteisiin, jotka on tallennettu toisessa sopimusvaltiossa ennen kuin yleissopimus tuli 21.10.1983 Suomessa voimaan, kansallisen kohtelun periaatteen mukaisesti Suomen tekijänoikeuslain säännöksiä esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden valmistajien suojasta.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Toimivalta

Tekijänoikeusneuvosto on ensiksi käsitellyt tekijänoikeusneuvoston toimivaltaa koskevan väitteen.

Esillä olevassa lausuntopyynnössä on kysymys siitä, milloin ulkomaiset äänitteet ja äänitteillä olevat esitykset saavat Suomessa suojaa tekijänoikeuslain mukaan.

Tekijänoikeuslain 65 §:n mukaan tasavallan presidentti antaa määräyksiä tekijänoikeuslain soveltamisesta toiseen maahan nähden vastavuoroisuuden ehdolla. Tällä perusteella Rooman sopimus on voitu Suomessa saattaa voimaan asetuksella. Voimaansaattaminen on tapahtunut asetuksella esittä vien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyriytysten suojaamisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta (795/83). Sopimusvaltioista peräisin olevien äänitteiden ja niillä olevien esitysten suoja määräytyy Suomen tekijänoikeuslain mukaan. Sopimuksen ja sen voimaansaattamisasetuksen perusteella puolestaan ratkeaa, milloin tekijänoikeuslakia on sovellettava. Näin ollen Rooman sopimuksessa tarkoitetuissa asioissa on Suomessa kysymys tekijänoikeuslain soveltamisesta ja tekijänoikeusneuvosto katsoo, että mainittu kysymys kuuluu tekijänoikeusneuvoston toimivaltaan ja tekijänoikeusneuvosto ottaa pääasiakysymyksen käsiteltäväkseen.

Mitä tulee kysymykseen sopimuksen soveltamisesta aikaisemman Saksan demokraattisen tasavallan osalta, tekijänoikeusneuvosto toteaa, että kysymys koskee tältä osin yleissopimuksen tulkintaa ja soveltamista kahden sopimusvaltion välillä, mikä on sopimuksen 30 artiklan mukaan alistettava jonkin osapuolen pyynnöstä Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, jos asiaa ei voida ratkaista neuvotteluteitse. Tekijänoikeusneuvosto ei näin ollen voi ottaa kantaa kysymykseen.

Pääasia

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Suomen tekijänoikeuslain säännöksiä esittävän taiteilijan ja äänitetuottajan oikeuksista äänitteen esittämisestä sovelletaan suomalaisiin tallenteisiin. Lain 64 §:n 3 momentissa on tarkemmin määritelty kriteerit, joiden mukaan määräytyy se, mitkä äänitteet katsotaan Suomen tekijänoikeuslain mukaan suojattaviksi. Tekijänoikeuslain 65 §:n mukaan tasavallan presidentti voi vastavuoroisuuden ehdolla antaa määräyksiä tekijänoikeuslain soveltamisesta toiseen maahan nähden.

Suomi on saattanut Rooman sopimuksen voimaan asetuksella esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyriyten suojaamisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja sopimus on tullut Suomen osalta voimaan 21.10.1983.

Rooman sopimus rakentuu kansallisen kohtelun periaatteelle. Sopimuksen 2 artiklan 1 kappaleessa todetaan, että kansallisella kohtelulla tarkoitetaan yleissopimuksessa kohtelua, jota sopimusvaltio, jonka alueella suojaa pyydetään, lainsäädännössään soveltaa. Tämä merkitsee, että sopimusvaltioista peräisin olevat äänitteet saavat Suomessa pääsääntöisesti samanlaisen suojan kuin suomalaiset äänitteet ja että suoja määräytyy Suomen tekijänoikeuslainsäädännön mukaan.

Sopimuksen 2 artiklan 2 kappaleessa todetaan, että kansallista kohtelua sovellettaessa on noudatettava mitä yleissopimuksessa on siinä erityisesti taatusta suojasta ja erityisesti tehdyistä rajoituksista määrätty. Määräys merkitsee sitä, että sopimusvaltioiden tulee lainsäädännössään ulottaa kansallinen kohtelu sopimuksessa edellytettyihin vähimmäisoikeuksiin, ottaen huomioon oikeuksiin mahdollisesti tehdyt sopimuksen sallimat rajoitukset.

Valtio, joka liittyy yleissopimukseen, tulee sopimuksen 16 artiklan nojalla samalla kaikkien sopimuksessa määrättyjen velvollisuuksien sitomaksi ja osalliseksi kaikista sopimuksessa määrättyistä eduista. Artiklassa on kuitenkin sallittu varaumien tekeminen tietyissä tapauksissa, joista jäljempänä tarkastellaan Suomen tekemiä lausuntopyynnön kannalta merkittäviä varaumia. Sopimusvaltiot voivat artiklan nojalla tehdä varaumia sellaisiin sopimusmääräyksiin, joita valtion sisäinen lainsäädäntö ei täytä. Lisäksi valtioille on annettu mahdollisuus tietyssä tapauksessa tehdä varauksia suojan laajuuden ja voimassaoloajan osalta toiseen sopimusvaltioon nähden vastavuoroisuuden ehdolla muulloinkin.

Lausuntopyynnössä on kysymys äänitteiden käyttämisestä radiolähetysissä. Sopimuksen 12 artiklan mukaan käyttäjän tulee maksaa kertakaikinen, kohtuullinen korvaus esittäville taiteilijoille tai äänitteiden valmistajille taikka molemmille, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen monistetta käytetään välittömästi radiolähetykseen.

Suomi on sopimukseen liittyessään tehnyt varauman sopimuksen 16 artiklan 1 kappaleen a-kohdan i-alakohdan nojalla, jonka mukaan 12 artik-

lan määräyksiä ei sovelleta äänitteisiin, jotka radioyhtymä on hankkinut ennen 1.9.1961. Varauma on tehty, koska Suomen tekijänoikeuslaki on tullut voimaan 1.9.1961 ja lain 72 §:n mukaan radio- ja televisioyhtymällä on oikeus lähetyksessään korvauksetta käyttäen ennen lain voimaan tuloa hankkimaansa äänitettä.

Suomi on 16 artiklan 1 kappaleen a-kohdan iv-alakohdan nojalla tehnyt 12 artiklaan nähden niin sanotun vastavuoroisuusvarauman. Sen mukaisesti Suomi on sopimukseen liittyessään selittänyt, että sellaisten äänitteiden suoja, joihin ääni tallennettiin ensimmäiseksi toisessa sopimusvaltiossa, rajoitetaan sopimuksen 12 artiklassa määrätyn suojan laajuuden ja voimassaoloajan osalta vastaavaksi kuin asianomaisen toisen sopimusvaltion voimassaolevat säännökset edellyttävät sellaisilta äänitteiltä, joihin ääni tallennettiin ensimmäiseksi Suomessa.

Maailman henkisen omaisuuden järjestön WIPO:n Rooman sopimusta koskevassa kommentaarissa todetaan edellä mainitusta artiklasta, että valtio, jossa maksetaan korvauksia äänitteiden toissijaisesta käytöstä toisen sopimusvaltion kansalaisille, voi rajoittaa suojan laajuuden tai suojan voimassaoloajan samaksi kuin jälkimmäinen valtio myöntää edellisen valtion kansalaisille. Näin ollen sopimusvaltion ei tarvitse myöntää toisen sopimusvaltion oikeudenhaltijoille enemmän oikeuksia kuin sen omat oikeudenhaltijat siinä valtiossa saavat. Vastavuoroisuusvarauman nojalla on esimerkiksi mahdollista soveltaa toisen sopimusvaltion äänitteisiin sopimusvaltiossa noudatettavaa lyhyempää suoja-aikaa.

Suomi ei ole tehnyt 12 artiklaan muita varaumia, jotka koskisivat äänitteiden käyttöä radiolähetyksissä. Näin ollen tekijänoikeusneuvosto toteaa, että Suomessa 12 artiklan määräyksiä ei sovelleta minkään sopimusvaltion osalta tallenteisiin, jotka radioyhtymä on hankkinut ennen 1.9.1961. Tämä varauma vastaa tekijänoikeuslain 72 §:ää. Koska Suomi ei ole tehnyt muita varaumia, sopimusvaltioiden äänitteiden suoja määräytyy Suomen tekijänoikeuslain säännösten mukaan, jollei vastavuoroisuusvaraumasta muuta johdu.

Erikseen on vielä tarkasteltava sopimuksen 20 artiklan 2 kappaletta, jonka mukaan sopimusvaltio ei ole velvollinen soveltamaan sopimuksen määräämiä äänitteisiin, jotka tallennettiin ennen yleissopimuksen voimaantuloa kyseisen valtion osalta. Artiklan mukaan valtion ei tarvitse suojata oikeuksia, jotka perustuvat ennen sopimuksen voimaantuloa tapahtuneisiin toimenpiteisiin. Esimerkiksi ennen sopimuksen voimaantuloa tallennetuille äänitteille ei tarvitse antaa kansainvälistä suojaa. WIPO:n kommentaarissa todetaan, että retroaktiivinen soveltaminen voi kuitenkin olla sallittua, kunhan kenenkään saavutettuja oikeuksia ei loukata. Tämän artiklan mukainen oikeus olla soveltamatta sopimuksen määräämiä äänitteitä ennen sopimuksen voimaantuloa tallennettuihin äänitteisiin on jätetty kunkin sopimusvaltion ratkaistavaksi sisäisessä lainsäädännössään. Suomen lainsäädännössä ei ole tällaisia säännöksiä, joten Suomessa so-

sopimusvaltioiden äänitteiden suoja määräytyy kansallisen kohtelun periaatteen mukaisesti samalla tavoin kuin suomalaisten äänitteiden suoja.

Edellä lausuttu merkitsee sitä, että Suomessa tulee maksaa korvauksia myös sellaisten äänitteiden käytöstä, jotka on tallennettu jossakin sopimusvaltiossa ennen tämän liittymistä sopimukseen. Korvausvelvollisuus toisen sopimusvaltion äänitteiden käytöstä alkaa vasta siitä lähtien, kun sopimus on kyseisen sopimusvaltion osalta tullut voimaan, mutta korvauksia tulee tuolloin maksaa myös äänitteistä, jotka on tallennettu ennen sopimuksen voimaantuloa kyseisessä sopimusvaltiossa.

Lausuntopyynnössä on mainittu esimerkkinä Ranskassa tallennetut äänitteet. Sopimus on tullut Ranskan osalta voimaan vasta 3.7.1987. Edellä lausuttujen periaatteiden mukaan ranskalaisten äänitteiden käyttämisestä on maksettava korvauksia 3.7.1987 lukien. Korvausvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät ainoastaan sellaiset äänitteet, jotka radioyhtiö on hankkinut ennen 1.9.1961. Korvausvelvollisuus koskee kuitenkin luonnollisesti ainoastaan äänitteitä ja niihin sisältyviä esityksiä, joiden suoja-aika on tekijänoikeuslain 45 ja 46 §:n mukaan voimassa.

Yhteenveto

Rooman sopimukseen liittyneistä sopimusvaltioista peräisin olevien äänitteiden suoja määräytyy Suomessa sopimuksen kansallisen periaatteen mukaisesti Suomen tekijänoikeuslain säännösten mukaisesti. Suomi on äänitteiden radiolähetyksissä tapahtuvan käytön osalta tehnyt varauman, jonka mukaan korvausta ei tarvitse maksaa äänitteistä, jotka radioyhtiö on hankkinut ennen 1.9.1961. Tämän käytön osalta Suomi on lisäksi tehnyt sopimukseen vastavuoroisuusvarauman. Sen sijaan Suomi ei ole tehnyt muita varauksia. Suomi ei ole lainsäädännössään rajoittanut sopimuksen soveltamista sopimuksen 20 artiklan 2 kappaleen mahdollistamalla tavalla. Sopimusvaltioiden äänitteiden suoja Suomessa määräytyy siten samalla tavalla kuin kotimaisten äänitteiden suoja.

Näin ollen Suomessa on maksettava korvauksia sopimusvaltioiden äänitteiden käytöstä radiolähetyksissä siitä lukien, kun sopimus on kunkin sopimusvaltion osalta tullut voimaan, ellei vastavuoroisuusvarauksesta muuta johdu. Korvausvelvollisuus koskee kaikkia äänitteitä ja niihin sisältyviä esityksiä, joiden suoja-aika on voimassa, niiden tallentamisaikankohdasta riippumatta. Radioyhtiönsä ennen 1.9.1961 hankkimat äänitteet jäävät korvausvelvollisuuden ulkopuolelle.

Eriävä mielipide

Jäsenet Matti Anderzén, Marja-Leena Mansala ja Markku Uotila

Katsomme, että tekijänoikeusneuvoston enemmistön kanta perustuu väärään tulkintaan sopimuksen sisällöstä, sen tarkoituksesta ja nk. kansallisen kohtelun periaatteesta.

Mielestämme on selvää, että takautuvuutta on sovellettava vain yleissopimuksen voimaantulomääräyksen puitteissa eli ainoastaan niihin valtioihin ja äänitteisiin, jotka voimaantulomääräysten mukaisesti ovat järjestelmän piirissä. Tämä rajanveto tapahtuu äänittämisajankohdan perusteella, joten ennen 21.10.1983 tallennetut äänitteet ovat suojan ulkopuolella.

Rooman sopimuksen 20. artikla kuuluu seuraavasti:

"1. Tämä yleissopimus ei rajoita niitä oikeuksia, joita sopimusvaltiossa on saatu ennen yleissopimuksen voimaantuloa kyseisen valtion osalta.

2. Sopimusvaltio ei ole velvollinen soveltamaan tämän yleissopimuksen määräyksiä esityksiin tai radiolähetyksiin, jotka ovat tapahtuneet, tai äänitteisiin, jotka tallennettiin ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa kyseisen valtion osalta."

Ennen Rooman sopimuksen voimaantuloa eivät ulkomaiset äänitteet saaneet Suomessa suojaa samalla tavoin kuin kotimaiset äänitteet. Yllä mainitun artiklan mukaan Suomi ei ole velvollinen soveltamaan yleissopimuksen määräyksiä ennen 21. päivänä lokakuuta 1983 tallennettuihin äänitteisiin. Näiden äänitteiden haltijoiden kannalta mainitun artiklan 1. kohdassa taataan ne oikeudet, joita sopimusvaltioissa on saavutettu ennen sopimuksen voimaantuloa ja 2. kohdassa varmistetaan vielä, ettei sopimusvaltioissa ole velvoitetta soveltaa sopimusta ennen sen voimaantuloa tallennettuihin äänitteisiin.

Jos nyt tälle selvälle ja yksiselitteiselle säännökselle annetaan toisenlainen sisältö, tapahtuu eritoten yksityisen radiotoiminnan alueella huomattava rahansiirto ääniteoikeuksien haltijoille. Suomi on vuonna 1983 ratifioinut Rooman sopimuksen selkeästi tietoisena sen 20. artiklan sisällöstä, joka ei edellytä taannehtivuutta. Kansainvälisiin sopimuksiin usein liittyvää varsin vaikeaselkoista varauspolitiikkaa pyritään nyt käyttämään rahastuksen välineenä antamalla selkeälle sopimustekstille toinen sisältö, kuin mitä sopimuksen ratifiointihetkellä on tarkoitettu.

Viittaamme myös kansainvälisen oikeuden professorin Bengt Bromsin ja oikeusneuvos Mikko Tulokkaan kirjoituksiin asiassa. Ne ovat liitetyt jutun asiakirjoihin ja edustavat selkeästi yllä esitettyä kannanottoa.